

Un balneari a l'arxiu

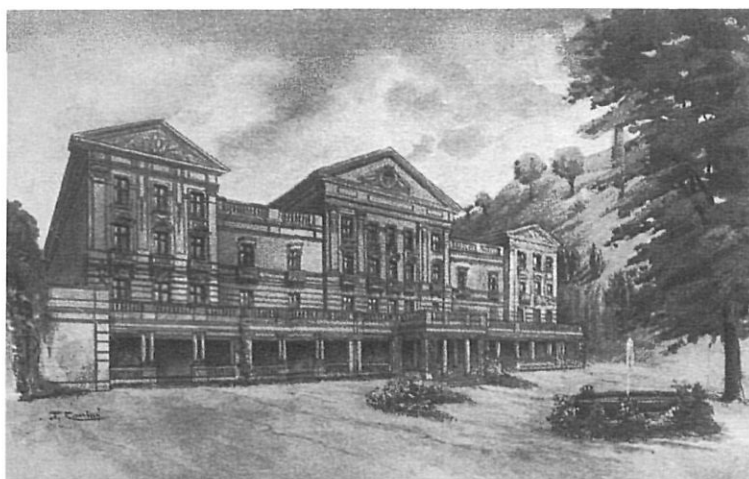
Santa Coloma és un dels quatre enclavaments de la Selva d'aprofitament de les aigües termals per a finalitats terapèutiques, al costat de Caldes de Malavella, Sant Hilari Sacalm i Amer.

El passat 30 de març de 1993 els actuals propietaris del balneari Termes Orion van lliurar la totalitat de la documentació històrica a l'Arxiu

amb l'administració, etc. Fan referència a l'edifici diverses còpies de plànols de projectes de reforma de l'arquitecte barceloní Joan Baptista Serra (1922) i els projectes de construcció d'un pont sobre la riera de Santa Coloma (1932) i l'allargament del passeig de Sant Salvador fins al Balneari.

La comptabilitat ocupa un gruix considerable de l'espai

Imatges i documents del Balneari Termes Orion.

Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners, on s'ha procedit a la seva ordenació, classificació i inventariació. El fons ocupa 15,5 metres lineals i disposa de 106 unitats d'instal·lació.

Les sèries documentals no s'han conservat en la seva totalitat. Dins de l'administració hem de fer esment de la correspondència, especialment les cartes rebudes (1931-1937 i 1939-1968), amb l'existència de tres llibres copiadors dels anys anteriors (1920-1936). El llarg epistolari ens informa de les reserves dels clients, de la publicitat, de les relacions amb les associacions catalanes i estatals de balnearis, els llaços

dins el fons. Han arribat fins a nosaltres els llibres majors (1928-1936), els llibres diaris (1930-1936), els llibres de caixa (1922-1965), els llibres diaris de factures (1930-1936), els llibres d'inventaris (1928-1945), els llibres de balanços (1919-1934), dietaris amb anotacions diàries de despeses (1932-1970), la totalitat de les factures i rebuts (1931-1968) i les matrius de les factures dels clients (1939-1967). No hi falten un llibre de proveïdors (1934-1937), els controls de banys (1929/1972) o bé un llibre de venda i altres operacions d'aigua (1927-1930).

L'investigador podrà conèixer amb tot detall el moviment econòmic de

l'empresa (ingressos i despeses) que ens porta directament a la dinàmica i activitats del balneari, com ara els serveis més demanats pels clients. Un altre aspecte que cal considerar és el vessant lúdic: balls, concerts, teatre, conferències, esports, excursions i altres. A banda, un tema que pot estudiar-se és l'embotellament de l'aigua Orion: les relacions amb els distribuïdors, els preus de venda, la quantitat d'ampolles envasades i venudes, els costos de producció, la innovació tecnològica amb els canvis de maquinària d'envasament, etc.

Un altre assumpte interessant és la publicitat. Hom destinava grans quantitats de diners a la promoció de l'establiment arreu de Catalunya, Espanya i Europa, i també el nord d'Àfrica. A més dels mitjans de comunicació escrits, s'era present a la ràdio i en publicitat estàtica en les grans ciutats, sense oblidar les guies turístiques i les revistes especialitzades, a banda del contacte postal directe amb els metges. Respecte a la gastronomia, a través de les compres de menjar, podem seguir l'evolució dels hàbits alimentaris.

La sèrie de personal abraça els anys 1930-1956. La reglamentació del treball, els llibres de treballadors amb el pagament de llur salari, les assegurances i subsidis obligatoris ens apropen al servei que s'ocupava del funcionament de l'establiment des del maig a l'octubre de cada any.

La direcció mèdica del

ANÀLISI QUÍMICA
de l'aigua de les **TERMES ORION**, feta pel Dr. Guillem de Benavent, en març del 1934

Kations	Grams per litre
Potassi-ion	0,08962
Sodi-ion	0,11322
Liti-ion	0,00012
Calc-i-ion	0,01126
Magnesi-ion	0,00062
Ferro-ion	0,00092

Anions

Grams per litre	
Clor-ion	0,05834
FLUOR-ion	0,01866
Sulfat-ion	0,00005
Hidrocàrbón-ion	0,01570
Silici-ion	0,00051
Brom i iod-ions	traces

Gases dissolts

G. G. per litre	
Nitrogen, Heli i Argon	11,71
Anhidrid carbonic	8,20

PROPIETATS FÍSQUES
RADIOACTIVITAT 873 volta-hora-litre
Temperatura en l'origen 28,2° C.
Densitat (a 18° C.) 1,002785
Punt de congelació 0,20° C.
Concentració molecular 0,0102
Pressió osmòtica 0,01602 atmosferes
Grau hídrimètric 3°
Resistència (a 18°) 0,3850 grms. p. l.

AIGUA MINERO-MEDICINAL I DETALLA DE LES TERMES

ORIÓN

Declarada d'utilitat pública per R. D. de 8 d'agost del 1889
Santa Coloma de Farners (Girona-Espanya)

Extracte de l'estudi físic i químic
Per llur composició química i propietats físiques, l'aigua de les TERMES ORION deu ésser classificada d'aqueducte radioactiu, variat, bicarbonat i fluorada sòdica.
El valor de la radioactivitat (873 volta-hora litre) correspon a més de 40 milions d'àtoms d'Emanació de Ràdiu per litre. De l'estudi de l'activitat radioactiva de l'aigua, es dedueix la presència d'una mica de l'Emanació de Ràdiu i de l'Emanació de Tòrium. Té gran importància física i biològica la presència d'aquesta última emanació ja que es tracta d'un element radioactiu raríssimament trobat en les aigües minerals. Deu tenir-se en compte que al destruir-se les emanacions radioactives, ja sigui dintre de l'aigua envasada o bé dins de l'organisme, engendra nous àtoms de mida feble radioactiva però de molt més llarga vida (Ràdiu D, Tòrium B).
Pel seu contingut en ion FLUOR (fluor sòdic), aquestes aigües deuen ésser considerades com les més fluorades d'Europa: Châtillayon 9,009 grams; Carlsbad 0,001 grams; Plombières Indice; TERMES ORION 0,010 grams (de fluor sòdic per litre). Consegueix de la importància biològica del fluor, es troba en tots els òrgans de l'economia. El fluor sòdic és un antipèstic poderosíssim de l'aparell gastro-intestinal, té l'avantatge de no ésser irritant per les vies digestives i de no impedir l'acció dels fermentos digestius.

GASSIFICADA
AMB GAS NATURAL

Indicacions terapèutiques, en beguda

En els casos de desequilibri nerviós, insomni i neurastènia.
En l'afectació estomacal i en els casos crònics de l'aparell digestiu i vici urinaris.
Per llur acció entèrmica i de desinfectant, en les fermentacions anormals del tractat gastro-intestinal i en determinades diàtesis, per destruir les causes de les fermentacions lènics i putrides. Està especialment indicada en les aigües de l'estoma i intestins.
En els casos de nutrició retardada, de manera especial en la diàtesi, reumatisme, gota i diverses modalitats de l'artritis.
Contribueixen, en beguda, al tractament de la hipertensió arterial (el principal efecte s'obté amb els banys de les Tèrmes Orion) i el seu ús evita l'arterio-esclerosi.

DOSE: De 250 a 500 grams diaris durant els àpats.
Per llur composició química i llur potència bacteriològica absoluta, és una aigua de casiditosa insuperable per a la taula. No pot perjudicar mai.
Es despèn des del moment en caixes de 25 ampolles de litre.

balneari Termes Orion produí una de les sèries més antigues que han perdurat fins als nostres dies: les matrius de prescripcions d'aigües (1906/1966). Contenen nom i cognoms del pacient, lloc de residència, malaltia diagnosticada i prescripció mèdica: dutxes, banys, aigua en beguda, etc.

Informacions realment interessants per al concepte medicinal de les aigües i la seva evolució.

Per ordre governativa —encara vigent— calia anotar en un llibre- registre i enviar al Govern Civil de Girona totes les altes i baixes dels clients. Localitzem totes les seves dades personals: nom, ofici, edat, lloc de residència, etc. (1927-1959). L'empresari tenia diversos fitxers i llibres amb les adreces dels clients a fi d'enviar-los informació.

Els impresos apleguen tots

els fulls de difusió del balneari i una petita col·lecció de postals i fotografies d'aquest. Completa el fons l'hemeroteca, amb revistes mèdiques i turístiques, d'entre les quals destaquem *La Presse Thermale et Climatique* (1921/1941).

A partir d'ara l'investigador pot disposar d'un material imprescindible per a la realització de qualsevol estudi històric relacionat amb el turisme i el món dels balnearis, el fons del balneari Termes Orion, que està al seu abast en un centre públic, l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners.

JOSEP M. T. GRAU I PUJOL